

opusdei.org

Što je to socijalni nauk Crkve?

Na putu spasenja svake osobe Crkva se brine za cijelu ljudsku obitelj i njezine potrebe, pa i u materijalnom i socijalnom području. Iz tog razloga razvija vodič, socijalni nauk koji oblikuje savjest i pomaže vjernicima živjeti u skladu s Evandjeljem i samom ljudskom naravi

3.10.2022.

Sažetak

1. Što je to socijalni nauk Crkve?
2. Kako se razvijao tijekom vremena?
3. Je li socijalni nauk Crkve politički ili ideološki?
4. Zašto Crkva izražava mišljenje o društvenim pitanjima?
5. Koja su načela socijalnog nauka Crkve?

„Svojim društvenim naukom Crkva ne namjerava strukturirati ili organizirati društvo, već se obraća, oblikuje i vodi savjest” (Kompendij Društvenog nauka Crkve, 81).

„Crkva (...) ima istinsku zadaću koju treba ispuniti u svako doba i u svim okolnostima u korist društva, a to je čuvanje dostojanstva i poziva svake osobe“ (*Caritas in veritate*, 9).

Što je to socijalni nauk Crkve?

Socijalni nauk je navještaj vjere koji čini Učiteljstvo pred društvenim zbiljama. Sakupljena u kompendiju, ova obrana pretočena je u naznake, savjete i poticaje kojima Crkva potiče svoje vjernike da budu odgovorni građani.

Zapravo, „nema jednoglasja oko stvarnosti označene kao 'Socijalni nauk Crkve'." Ivan Pavao II — u najpreciznijoj definiciji koju je učiteljstvo ikada dalo — kaže da je to 'točna formulacija rezultata pažljivog promišljanja složenih stvarnosti ljudskog postojanja, u društvu i u međunarodnom poretku, u svjetlu vjere i crkvene tradicije' (*Sollicitudo Rei Socialis*, 41). [1]

Svojim socijalnim naukom Crkva teži „pomoći čovjeku na putu spasenja" (*Kompendij socijalnog nauka Crkve*, 69). To je njezino jedino poslanje i ujedno razlog zašto Crkva ima pravo i dužnost razvijati društveni nauk

koji oblikuje savjest čovjeka i pomaže mu živjeti prema Evanđelju i samoj ljudskoj naravi. Koherentan kršćanin sve aspekte svog života usmjerava prema Bogu, živeći prema njegovu spasenjskom planu. Crkva prati kršćane u toj zadaći.

To uključuje dimenzije ljudskog života i kulture kao što su ekonomija, rad, komunikacija i politika, te pitanja poput međunarodne zajednice i odnosa između kultura i naroda.

Milosrđe je „snaga sposobna nadahnuti nove načine pristupa problemima današnjeg svijeta, dubokog obnavljanja struktura, društvenih organizacija, pravnih sustava iznutra. U ovoj perspektivi ljubav preuzima karakterističan stil društvenog i političkog milosrđa: 'Društveno milosrđe čini da volimo opće dobro', ono nas tjera da učinkovito tražimo dobro svih ljudi,

ne samo kao pojedinaца ili privatnih osoba, nego i u društvenoj dimenziji koja ih ujedinjuje" (Kompendij socijalnog nauka Crkve, 207).

Kako se razvijao tijekom vremena?

Socijalni nauk Crkve nastao je 1891. s Rerum Novarum, dokumentom pape Lava XIII. Ovaj je papa bio vrlo zabrinut zbog takozvanog „radničkog pitanja”: situacije mnogih siromašnih radnika sa sela koji su bijedno živjeli u gradovima.

Od tog trenutka počela su se sustavno uređivati društvena učenja koja su postojala od početka kršćanstva. Društvene enciklike pontifikata nakon pape Lava XIII. koriste Rerum Novarum kao referencu. Između mnogih drugih ističu se socijalne enciklike svetog Ivana Pavla II.: Laborem Exercens (90 godina nakon Rerum Novarum), Sollicitudo Rei Socialis i Centesimus Annus (100 godina nakon Rerum

Novarum). Nedavno je papa Franjo napisao dvije enciklike socijalne tematike: *Laudato si'* (2015.) i *Fratelli Tutti* (2020.).

Kako bi se olakšalo tematsko traženje sadržaja socijalnog nauka Crkve, nedavno je objavljen *Kompendij socijalnog nauka Crkve*. Služi kao referentna točka.

Je li socijalni nauk Crkve politički ili ideološki?

Ne. Nadležnost Crkve ne proteže se na tehnička pitanja, niti predlaže sustave društvene organizacije koji ne pripadaju njezinom poslanju: poslanje Crkve ograničeno je na moralno i evanđeosko područje. Štoviše, tu funkciju ne provodi na temelju prisile (svojestvene državi), niti korištenjem „sekularne ruke“ (to jest, korištenjem civilnih institucija koje djeluju prema njezinom diktatu, na taj način vršeći svoje utjecaj na društvo); ostvaruje ga snagom

uvjerenja, koja poštuje svjetovnost javnog života. Prema tome, društveni nauk Učiteljstva ne priječi autonomiju zemaljskih stvarnosti. Umjesto toga, ono ih tumači kako bi ispitalo njihovu prikladnost duhu Evandjelja i usmjerilo kršćansko ponašanje.

„Međutim, jedino je ispravno da u svako doba i na svakom mjestu Crkva ima istinsku slobodu propovijedati vjeru, poučavati svoj društveni nauk, slobodno vršiti svoju ulogu među ljudima, a također i donositi moralnu prosudbu u onima stvarima koje se tiču javnog reda kada to zahtijevaju temeljna ljudska prava ili spasenje duša. Pri tome se treba služiti svim sredstvima - ali samo onima - koja su u skladu s Evandjeljem i koja odgovaraju općem dobru prema različitost vremena i okolnosti" (Gaudium et spes, 76).

„U moralnom poretku Crkva ima poslanje koje se razlikuje od poslanja političkih vlasti: Crkva se bavi vremenitim aspektima općeg dobra jer su oni usmjereni prema suverenom Dobru, našem konačnom cilju. Ona nastoji potaknuti ispravne stavove s poštovanjem zemaljskim dobrima i u društveno-ekonomskim odnosima“ (Katekizam Katoličke Crkve, 2420).

Razmatrajmo sa svetim Josemarijom

- „To sa sobom donosi dublju svijest o Crkvi kao zajednici koju čine svi vjernici, gdje svi dijele jedno te isto poslanje, koje svatko treba ispunjavati prema svojim osobnim prilikama. Laici, potaknuti Duhom Svetim, postaju sve svjesniji činjenice da su Crkva, da imaju posebno i uzvišeno poslanje kojemu se osjećaju predani jer su na to

pozvani od samog Boga, a znaju da to poslanje proizlazi iz same činjenice jer su kršćani, a ne nužno iz mandata hijerarhije; iako ga očito trebaju ispunjavati u duhu jedinstva s hijerarhijom slijedeći učiteljski autoritet Crkve. Ako nisu u jedinstvu s biskupima i njihovim poglavarom, papom, oni se ne mogu, ako su katolici, sjediniti s Kristom." (Razgovori, 59)

- „Nikada nikoga tko mi je došao nisam pitao o njegovoj političkoj pripadnosti. Jednostavno me ne zanima! Moj stav ovdje pokazuje temeljnu činjenicu o Opusu Dei, kojem sam se Božjom milošću i milosrđem potpuno posvetio, kako bi služiti našoj svetoj Crkvi. Ne zanima me ta tema jer, kao kršćani, uživete najveću slobodu, s posljedičnom osobnom odgovornošću, da po

svom nahođenju sudjelujete u političkim, društvenim ili kulturnim poslovima, bez ikakvih ograničenja osim onih koje postavlja crkveno učiteljstvo." (Prijetelji Božji, 11)

- „Nikada ne govorim o politici. Ne mislim o zadaći kršćana na zemlji kao o klijanju političko-vjerske struje - to bi bila ludost - čak ni ako ima dobru svrhu uliti Kristov duh u sve ljudske aktivnosti. Ono što se mora staviti u Boga je srce svakoga, tko god on bio. Pokušajmo govoriti u ime svakog kršćanina, tako da gdje god on bio - u okolnostima koje ne ovise samo o njegovom položaju u Crkvi ili u građanskom životu, već na temelju promjenjivih povijesnih situacija – može znati svjedočiti primjerom i riječju vjeru koju

ispovijeda.” (Susret s Kristom, 183)

Zašto Crkva izražava mišljenje o društvenim pitanjima?

Spasenje koje je donio Krist, a time i poslanje Crkve, obuhvaća čovjeka u njegovoj cjelini, uključujući i društvenu sferu. Kršćanstvo se ne može ograničiti na puke pobožnosti: ono je prije svega način življenja u društvu.

Papa Benedikt XVI. potvrđuje da socijalni nauk Crkve odgovara na dinamiku primljene i ponuđene ljubavi i sažima njezinu funkciju kao „navještaj istine Kristove ljubavi u društvu” (Caritas in veritate, 5).

Papa Franjo objašnjava razlog zašto Crkva izražava svoje stavove o stvarima koje se tiču svjetske zajednice (Obraćanje Svetog Oca diplomatskom zboru, 7. siječnja 2019.), rekavši da je to duhovno

poslanje koje je Isus Krist uputio svetom Petru i njegovim nasljednicima, a koje tjera Papu i Svetu Stolicu „da budu zabrinuti za cijelu ljudsku obitelj i njezine potrebe“, te pojašnjava da se „Sveta Stolica ne nastoji miješati u život država“, nego promatra „probleme koji pogađaju čovječanstvo“ kako bi se „stavila u službu dobra svakog ljudskog bića“ i „radila na promicanju izgradnje miroljubivih i pomirenih društava”.

Koja su načela socijalnog nauka Crkve?

Ta briga Crkve konkretizirana je u vrijednostima koje služe kao temelj društvenog djelovanja. Sve one imaju evanđeosku osnovu i u skladu su s ljudskom naravi koju Crkva preuzima i brani, nastojeći je dovesti do punine po Otkupljenju koje je donio Krist. Ove vrijednosti su:

Dostojanstvo ljudske osobe: ljudski je život svet i njegovo dostojanstvo nepovredivo, bez obzira na dob, zdravstveno stanje, imovinsko stanje ili društveno stanje. Svaka osoba ima pravo na život od začeća do prirodne smrti. Osim toga, dostojanstven život podrazumijeva mir koji je često ugrožen ratom i nasiljem.

Obitelj i zajednica: čovjek je društveno biće i ima pravo rasti u zajednici. Brak i obitelj temelj su društva (obitelj se od samih početaka Crkve smatra „domaćom crkvom“, izraz koji je obnovljen na Drugom vatikanskom koncilu, a intenzivno ga koristi sv. Ivan Pavao II.). Sve osobe imaju pravo sudjelovati u društvu.

Prava i dužnosti: sve osobe imaju neotuđiva prava i dužnosti koje moraju ispuniti, na individualnoj, obiteljskoj i društvenoj razini. Konkretno, kad je riječ o radnicima, gospodarstvo mora biti u službi ljudi,

a ne obrnuto. Radnici imaju pravo na dostojan, siguran i dobro plaćen rad.

Povlaštena opcija za siromašne i ranjive: Isus nas je učio da najranjiviji u društvu imaju povlašteno mjesto u njegovom Kraljevstvu. Dužnost je pravde pomoći svima u borbi protiv siromaštva i rizičnih situacija, što je papa Franjo naglašavao od početka svog pontifikata.

Opće dobro: „skup uvjeta društvenog života koji omogućuju udrugama i svakom njihovom članu da potpunije i lakše postignu vlastito savršenstvo" (Gaudium et spes, 26).

Solidarnost: Crkva promiče mir i pravdu iznad razlika rase, nacije, vjere itd. Postoji samo jedna ljudska obitelj za koju smo svi odgovorni brinuti.

Supsidijarnost: Država mora dopustiti „nižim udrugama (da

rješavaju) one stvari i brige manje važnosti, u kojima bi inače izgubila mnogo vremena, i tako slobodnije, čvršće i djelotvornije ostvarivati sve što je u njezinoj isključivoj nadležnosti" (Quadragesimo Anno, 80).

Briga za stvorenje: Bog je postavio čovjeka na čelo zemaljskih stvarnosti kako bi njima dominirao i brinuo se za njih, očitujući u poštovanju drugih stvorenja poštovanje Stvoritelja. Ekološka kriza ima moralne dimenzije.

Razmatrajmo sa svetim Josemarijom

- „Crkva je, dakle, neodvojivo ljudska i božanska. Ona je božansko društvo po podrijetlu, nadnaravno po svom cilju i po sredstvima koja su izravno naređena za tu svrhu. Ali u mjeri u kojoj je sastavljena od ljudi, ona je ljudska zajednica.

Ona živi i djeluje u svijetu, ali njezin cilj i snaga nisu ovdje nego na nebu." (Nadnaravni cilj Crkve, 22)

- „To je, i ništa drugo, cilj Crkve: spasenje duša, jedne po jedne." (Nadnaravni cilj Crkve, 23)
- „Želiš li postići svetost — usprkos svojim osobnim nedostacima i bijedama, koje će trajati dokle god si živ — moraš se uz Božju milost truditi prakticirati milosrđe koje je punina zakona i veze. Savršenstva. Ljubav nije nešto apstraktno. Ona podrazumijeva stvarno, potpuno predanje sebe Bogu i svim ljudima, služenju Bogu koji nam govori u tišini molitve i u žamoru svijeta i onih ljudi čije je postojanje isprepletено s našim vlastitim. Živeći milosrđe Ljubavi — živite sve ljudske i nadnaravne

kreposti koje se od kršćanina traže. Te kreposti čine jedinstvo i ne mogu se svesti na puki popis. Ne možete imati milosrđe bez pravednosti, solidarnosti, obiteljske i društvene odgovornosti, siromaštva, radosti, čistoće, prijateljstva..." (Razgovori, 62)

- „Postoji samo jedna rasa na svijetu: rasa djece Božje. Svi bismo trebali govoriti istim jezikom, kojemu nas je naučio naš Otac na nebu — jezikom kojim je Isus govorio sa svojim Ocem. To je jezik srca i uma, koji sada koristite, u svojoj molitvi - jezik kontemplacije, koji koriste ljudi koji su duhovni, jer shvaćaju da su djeca Božja. Ovaj jezik se izražava u tisuću pokreta naše volje, u jasnim uvidima našim umovima, u osjećajima našeg srca, u našoj predanosti da

vodimo krepostan život, u dobru, sreći i miru." (Susret s Kristom, 13)

- „Sveučilište ne bi trebalo formirati ljude koji će egoistično konzumirati dobrobiti koje su postigli kroz svoje studije. Prije bi trebalo pripremiti studente za život velikodušne pomoći prema bližnjima, za život kršćanskog milosrđa. Ja osobno mjerim iskrenost brige za druge u uvjete rada, i znam za tisuće slučajeva studenata u mnogim zemljama koji su odbili izgraditi svoje vlastite male privatne svjetove. Oni se daju drugima kroz svoj profesionalni rad, koji pokušavaju izvršiti s ljudskim savršenstvom, kroz odgojno-obrazovne aktivnosti, kroz socijalne aktivnosti, u duhu

mladosti i vedrine." (Razgovori, br. 75)

- „Vrijeme je da mi kršćani s krovova viknemo kako je rad Božji dar i kako nema smisla razvrstavati ljude prema zanimanju, kao da su neki poslovi plemenitiji od drugih. Radite, svi radite, svjedočeći o dostojanstvu čovjeka, o njegovoj vlasti nad stvorenim. To je prilika za razvoj vlastite osobnosti. To je veza zajedništva s drugima, način uzdržavanja obitelji, sredstvo pomoći u poboljšanju društva u koju živimo i u napretku cijelog čovječanstva." (Susret s Kristom, 47)
- „Čovjek ili društvo koji ne reagira na patnju i nepravdu i ne nastoji ih ublažiti, još je uvijek daleko od ljubavi

Kristova srca." (Susret s
Kristom, 167)

[1] Arturo Bellocq. Qué es y que no es
la DSC. *Scripta Theologica*. Vol. 44.
2012. p. 340 (vlastiti prijevod).

.....

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/sto-je-to-drustveni-nauk-
crkve/](https://opusdei.org/hr-hr/article/sto-je-to-drustveni-nauk-crkve/) (27.03.2025.)